

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT

6866/7
Nr. ____/Prot.

Tiranë, më 28.10.2025

URDHËR

Nr. 556, datë 28.10.2025

PËR

MIRATIMIN E PROGRAMEVE MËSIMORE TË DISA LËNDËVE TË
KURRIKULËS BËRTHAMË DHE TË KURRIKULËS ME ZGJEDHJE, TË
ARSIMIT TË MESËM TË LARTË

Në mbështetje të nenit 102 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, të shkronjës “ç”, të pikës 2, të nenit 45 të ligjit nr. 69/2012, “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar, të shkronjave “dh” dhe “e”, të pikës 5, të kreut III, të vendimit nr. 98, datë 27.02.2019, të Këshillit të Ministrave, “Për krijimin, mënyrën e organizimit e të funksionimit të Agjencisë së Sigurimit të Cilësisë së Arsimit Parauniversitar (ASCAP)” dhe të urdhrit nr. 497, datë 29.09.2025 “Për delegimin e kompetencave dhe caktimin e detyrave të zëvendësministrit të Arsimit znj. Orjana Osmani”, i ndryshuar,

URDHËROJ:

1. Miratimin e “Programit mësimor të lëndës “Gjuhë shqipe”, të kurrikulës bërthamë, për klasën e dhjetë të arsimit të mesëm të lartë”, sipas shtojcës 1, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
2. Miratimin e “Programit mësimor të përditësuar, të lëndës “Letërsi”, të kurrikulës bërthamë, për klasën e dhjetë të arsimit të mesëm të lartë”, sipas shtojcës 2, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
3. Miratimin e “Programit mësimor të përditësuar, të lëndës “Gjuhë angleze”, të kurrikulës bërthamë, për klasën e dhjetë të arsimit të mesëm të lartë”, sipas shtojcës 3, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
4. Miratimin e “Programit mësimor të lëndës “Qytetari”, të kurrikulës bërthamë, për klasën e dhjetë të arsimit të mesëm të lartë”, sipas shtojcës 4, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.

5. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Histori", të kurrikulës bërthamë, për klasën e dhjetë të arsimit të mesëm të lartë", sipas shtojcës 5, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
6. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Gjeografi", të kurrikulës bërthamë, për klasën e dhjetë të arsimit të mesëm të lartë", sipas shtojcës 6, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
7. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Muzikë", të kurrikulës me zgjedhje, për klasën e dhjetë të arsimit të mesëm të lartë", sipas shtojcës 7, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
8. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Art pamor", të kurrikulës me zgjedhje, për klasën e dhjetë të arsimit të mesëm të lartë", sipas shtojcës 8, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
9. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Teatër", të kurrikulës me zgjedhje, për klasën e dhjetë të arsimit të mesëm të lartë", sipas shtojcës 9, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
10. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Edukim fizik, sport dhe shëndet", të kurrikulës bërthamë, për klasën e dhjetë të arsimit të mesëm të lartë", sipas shtojcës 10, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
11. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Matematikë", të kurrikulës bërthamë, për klasën e dhjetë dhe klasën e njëmbëdhjetë të arsimit të mesëm të lartë", sipas shtojcës 11, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
12. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Fizikë", të kurrikulës bërthamë, për klasën e dhjetë dhe klasën e njëmbëdhjetë të arsimit të mesëm të lartë", sipas shtojcës 12, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
13. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Kimi", të kurrikulës bërthamë, për klasën e dhjetë dhe klasën e njëmbëdhjetë të arsimit të mesëm të lartë", sipas shtojcës 13, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
14. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Biologji", të kurrikulës bërthamë, për klasën e dhjetë dhe klasën e njëmbëdhjetë të arsimit të mesëm të lartë", sipas shtojcës 14, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
15. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Gjuhë e huaj e dytë", të kurrikulës me zgjedhje, për klasën e dhjetë dhe klasën e njëmbëdhjetë të arsimit të mesëm të lartë", sipas shtojcës 15, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
16. Miratimin e "Programit mësimor të përditësuar, të lëndës "Edukim fizik, sport dhe shëndet", të kurrikulës me zgjedhje, për klasën e dhjetë dhe klasën e njëmbëdhjetë dhe klasën e dymbëdhjetë të arsimit të mesëm të lartë", sipas shtojcës 16, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij urdhri.
17. Programet mësimore të klasës së dhjetë hyjnë në fuqi dhe fillojnë zbatimin në vitin shkollor 2026 – 2027.
18. Programet mësimore të klasës së njëmbëdhjetë hyjnë në fuqi dhe fillojnë zbatimin në vitin shkollor 2027 – 2028.
19. Programet mësimore të klasës së dymbëdhjetë hyjnë në fuqi dhe fillojnë zbatimin në vitin shkollor 2028 – 2029.
20. Programet mësimore të mëparshme, shfuqizohen sipas fillimit të zbatimit të programeve mësimore të lëndëve në klasat e sipërcituara.

21. Ngarkohen për zbatimin e këtij urdhri, Sekretari i Përgjithshëm, Drejtoria e Përgjithshme e Zhvillimit të Arsimit Parauniversitar, Agjencia Kombëtare e Arsimit Parauniversitar, Agjencia e Sigurimit të Cilësisë së Arsimit Parauniversitar, drejtoritë rajonale të arsimit parauniversitar, zyrat vendore të arsimit parauniversitar dhe institucionet arsimore parauniversitare.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë.

ZËVENDËSMINISTRI

ORJANA OSMANI

PROGRAMI I LËNDËS “TEATËR” ARSIMI I MESËM I LARTË (ME ZGJEDHJE) KLASA 10 FUSHA “ARTET”

PROGRAM I PËRDITËSUAR

Koordinator: Marina Topulli

PËRMBAJTJA

1 HYRJE	5
2 QËLLIMI DHE OBJEKTIVAT E PËRGJITHSHME TË LËNDËS	6
2.1 Objektivat e përgjithshme të teatrit në arsimin e mesëm të lartë	6
3 PËRMBAJTJA E PROGRAMIT.....	8
4 KOMPETENCAT DHE AFTËSITË QË ZHVILLON LËNDA E TEATRIT	11
4.1 Kompetencat kyçe dhe rezultatet e të nxënit.....	11
4.2 Kompetencat kyç që zhvillon lënda e Teatrit në arsimin e mesëm të lartë	11
4.3 Temat ndërkurrikulare dhe lidhja me lëndën e teatrit	14
4.4 Kompetencat e lëndës së teatrit dhe rezultatet e të nxënit.....	15
5 PËRMBAJTJA MËSIMORE DHE REZULTATET E TË NXËNIT	20
5.1 Koha mësimore për secilën tematikë për klasën e dhjetë.....	20
5.2 Përmbajtja e lëndës sipas tematikave dhe përshkrimi i përmbledhur i tyre	20
5.3 Shembuj të veprimtarive për përmbushjen e rezultateve të të nxënit (RN-ve).	27
6 METODOLOGJIA E MËSIMDHËNIES	31
6.1 Qëllimi dhe roli i situatave të të nxënit praktike nga jeta reale në mësimin e teatrit.	31
7 VLERËSIMI I NXËNËSVE	32

7.1 Shembuj të niveleve të arritjes për vlerësimin e rezultateve të të nxënit, RN-ve.	34
8 BURIMET DHE MATERIALET DIDAKTIKE	36
9 REKOMANDIME PËR ZBATIMIN E PROGRAMIT.....	39

Përmbajtja e tabelave

Tabela 1. Kompetencat kyç dhe rezultatet e të nxënit për klasën dhjetë.	11
Tabela 2: Kompetencat artistike dhe rezultatet e të nxënit	17
Tabela 3: Orë të sugjeruara për çdo tematikë	20
Tabela 4. Shembull i veprimtarive për përmbushjen e RN-ve.....	28
Tabela 5. Shembull 1 dhe 2 për nivelet e arritjes për vlerësimin e RN-ve	34

Përmbajtja e diagrameve

Diagrama 1. Përmbajtja e programi lëndor të teatrit, klasa 10-të	9
Diagrama 2. Korniza konceptuale e lëndës së teatrit: Tematika, Kompetenca lëndore dhe Kompetencat kyç.....	16
Diagrama 3. Shembull situatë të nxëni dhe lidhja me elementet e programit “Një objekt, një botë”	30

1 HYRJE

Teatri është një nga artet më të vjetra në botë dhe, sado që deri në fillim të shekullit të shkuar është parë si një art që përmbledhte bashkë fjalën e interpretuar, muzikën, artet pamore dhe të tjera elemente artistike, antropologët dhe shkollat moderne të teatrit e shohin gjithmonë e më shumë këtë gjini artistike si një rrjedhojë të natyrshme njerëzore, e cila buron drejtpërsëdrejti nga rituali. Njeriu ka një nevojë të brendshme që e çon drejt teatrit, sepse ai ka nevojë të krijojë art me trupin e zërin e tij dhe një realitet artistik ku të shfaqë probleme madhore si një mjet spastrimi ose argëtimi të mirëfilltë; ai ka nevojë ta shohë botën me sytë e tjetrit dhe të shpërndajë mesazhe përmes fjalës së përpunuar artistike. Teatri ka qenë gjithmonë i lidhur ngushtë me zhvillimin njerëzor, në cilëndo fazë të zhvillimit shoqëror apo në çfarëdo terreni kulturor. Ai gjithmonë ka qenë pjesë e proceseve historike, duke u lidhur ngushtë me politikën, filozofinë, psikologjinë dhe artet e epokave të ndryshme historike.

Këto tipare të teatrit e bëjnë atë të jetë sa i natyrshëm për të gjithë, aq edhe i ndërlikuar kur është në formën e tij më të zhvilluar, ndaj kur ndërthuret me proceset e arsimit është një ndihmë e madhe për kulturën e secilit individ dhe të shoqërisë në përgjithësi. Një nxënës që e njeh teatrin di ta vlerësojë dhe do ta vlerësojë atë edhe në të ardhmen, ai është në gjendje të marrë mesazhet e duhura dhe emocione të plota kur ndjek një shfaqje, madje një takim që në vogëli me teatrin ndez në individë të caktuar edhe dëshirën për t'u bërë pjesë aktive e teatrit, në një kohë kur kjo prireje zor se nxitet tek të rinjtë, përveçse nga familja.

Njohja e teatrit mbart një vlerë të madhe në zhvillimin e personalitetit të nxënësve, të aftësisë së tyre për të punuar në grup, për të konsideruar mënyrën si e shih botën tjetri, për të folur në mënyrë të denjë në publik dhe për të zhvilluar prirjet e tyre artistike, krijuese e kritike. Vazhdimi i rrugëtimit të njohjes me teatrin është një vlerë e madhe për të mundësuar edukimin dhe formimin kulturor, zhvillimin e personalitetit të nxënësve, të aftësive të tyre për të dëgjuar. Duke e përjetuar teatrin nga vetë skena, ai do të fillojë të vlerësojë edhe më mirë këtë lloj gjinie, *kënaqësinë* që marrim prej teatrit dhe do të ketë një gjykim kritik ndaj punëve skenike, që do të shohë në të ardhmen.

Teatri, duke qenë specifik, kërkon disa dije bazë për ta kuptuar dhe shijuar. Pas dijeve fillestare të marra në shkallë të hershme, tani adoleshenti nuk e zgjedh më teatrin si lojë, por si një nevojë të brendshme që e çon drejt pasioneve të tij skenike, të cilat janë thelluar më shumë tek ai që e ka

pasur edhe më herët për zemër këtë gjini. Adoleshenti përforcon konceptet bazë si përqëndrimi, artikulimi i fjalëve, fuqia bindëse e tyre (oratoria dhe të folurit publik), besimi në lojë si aktor, hapësira artistike, fuqia artistike për të përcjellë mesazhe dhe për shpalosur atë që kemi brenda vetes, konvencioni artistik. Duke e përjetuar teatrin nga vetë skena, ai do ta çojë më tej kënaqësinë që merr prej teatrit dhe do të ketë një gjykim kritik ndaj punëve skenike, që do të shohë në të ardhmen.

2 QËLLIMI DHE OBJEKTIVAT E PËRGJITHSHME TË LËNDËS

Qëllimi i teatrit në arsimin e mesëm të lartë është shumë i rëndësishëm për të zhvilluar kreativitetin, komunikimin, vetëbesimin dhe ndjeshmërinë sociale të nxënësve, përmes eksperiencës teatrore.

2.1 Objektivat e përgjithshme të teatrit në arsimin e mesëm të lartë

Objektivat e përgjithshme që synohen të arrihen në përfundim të klasës së dhjetë¹ kërkon që nxënësit:

- Të ndihmojë nxënësit të kuptojnë dhe shprehin ndjenjat e tyre përmes rolit dhe improvizimit.
- Të rrisë vetëbesimin dhe aftësinë për të folur në publik.
- Të ndihmojë në përballimin e emocioneve si frika, turpi, ankthi social, etj.

¹ Ky program mund të zhvillohet sipas zgjedhjeve që bëhen në klasë të 10-11-12- të.

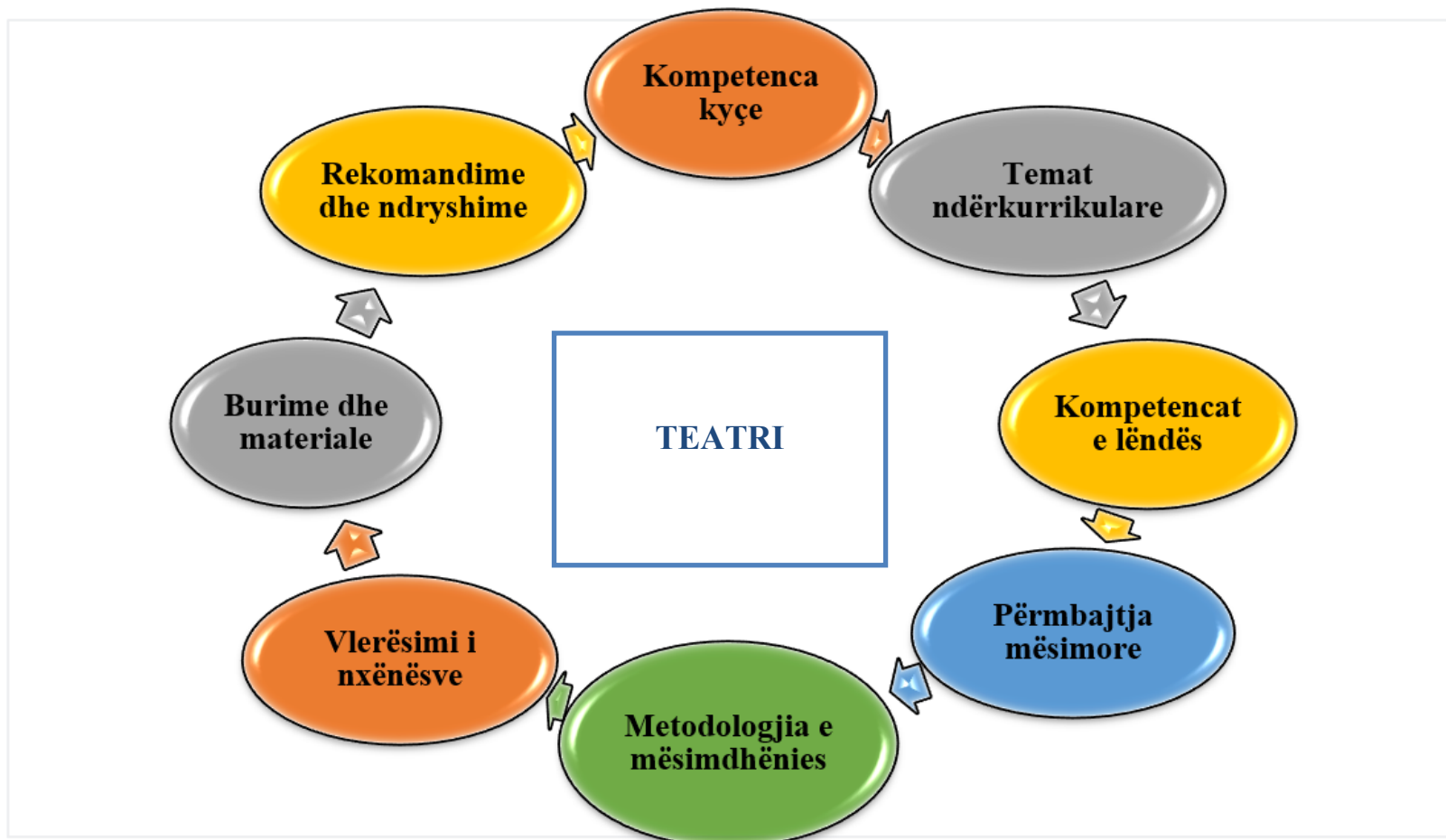
- Të përmirësojë aftësitë komunikuese verbale dhe joverbale.
- Të nxisë punën në grup dhe respektin për mendimet e të tjerëve.
- Të zhvillojë dëgjimin aktiv dhe empatinë përmes roleve dhe situatave të ndryshme.
- Të njohë format dhe zhanret e ndryshme të teatrit (tragjedi, komedi, monolog, improvizim, etj.)
- Të mësojë rreth historisë së teatrit dhe autorëve të rëndësishëm.
- Të eksperimentojë me skena, skenarë, role dhe elementë teknikë (drita, skenografi, kostume).
- Të zhvillojë mendimin kritik përmes analizës së një shfaqjeje ose teksti teatror.
- Të kuptojë mesazhet dhe temat e thella që përcjell teatri.
- Të aftësohet të bëjë vlerësime estetike dhe etike për vepra artistike.
- Të mësojë zgjidhjen e problemeve në situata të ndryshme përmes roleve.
- Të përvetësojë sjellje sociale të shëndetshme dhe etikë në komunikim.
- Të ndihmojë në formimin e identitetit personal dhe profesional.

3 PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi i teatrit synon të krijojë kushte të favorshme për ndërtimin dhe zhvillimin e kompetencave të lëndës dhe të kompetencave kyçe, duke u mbështetur në situata të jetës reale dhe në kontekstin shkollor. Në thelb, ky program përqendrohet në edukimin dhe formimin kulturor të nxënësve si individë të aftë për të kuptuar, zbatuar dhe interpretuar njohuritë dramaturgjike në mënyrë sa më të drejtë dhe të bukur në jetën e tyre të përditshme. Programi i lëndës së teatrit në arsimin e mesëm të lartë përmban:

- a) *Kompetencat kyçe dhe rezultatet e të nxënësve që zhvillohen nëpërmjet lëndës së teatrit.* Lënda e teatrit kontribuon drejtpërdrejt në ndërtimin e kompetencave kyçe si dhe aftësive të shekullit 21-të si: të menduarin kritik dhe zgjidhjen e problemeve, aftësitë qytetare, aftësitë digjitale etj. *Temat ndërkurrikulare dhe zhvillimi i tyre nëpërmjet lëndës së teatrit.* Programi i teatrit ndërthur njohuritë dhe aftësitë e saj me temat ndërkurrikulare si: identiteti kombëtar dhe njohja e kulturave; qytetaria aktive dhe sipërmarrja; shëndeti mendor e fizik dhe siguria; zhvillimi i qëndrueshëm dhe qëndrueshmëria mjedisore; teknologjia, shoqëria dhe media duke i lidhur konceptet dramaturgjike me situata konkrete që nxënësit përballen në jetën e tyre.
- b) *Kompetencat e lëndës së teatrit dhe rezultatet e të nxënësve.* Lënda e teatrit synon të pajisë nxënësit me kompetenca sepse teatri nuk është vetëm një disiplinë artistike, por një mjet i fuqishëm për të zhvilluar aftësi kyçe të shekullit 21. Ai e përgatit nxënësin për të qenë *krijues, bashkëpunues, komunikues efektiv dhe qytetar aktiv* në një botë në zhvillim të vazhdueshëm. Aftësitë kyçe të shekullit 21, janë një grup kompetencash që i ndihmojnë individët të jenë të suksesshëm në një botë që ndryshon me shpejtësi, të drejtuar nga teknologjia, informacioni dhe globalizimi. Lënda e teatrit, në mënyrë të natyrshme, kontribuon fuqishëm në zhvillimin e këtyre aftësive.

Diagrama 1. Përmbajtja e programi lëndor të teatrit, klasa 10-të

- c) *Përmbajtja mësimore dhe rezultatet e të nxënësve.* Në këtë rubrikë përshkruhet koha e dedikuar (numri i orëve mësimore) të klasës së dhjetë për çdo tematikë, duke ofruar hapësirë për punë individuale, në grup etj; tematikat e lëndës dhe përshkrimi i përmbledhur i tyre; njohuritë kryesore, aftësitë për secilën tematikë dhe qëndrimet që demonstroi nxënësi.
- d) *Metodologjia e mësimdhënies.* Në lëndën e teatrit është e rëndësishme t'i kushtohet një vëmendje e madhe përdorimit të metodave artistike që kanë lidhje të drejtpërdrejtë me lojën artistike, teknikave dhe proceseve artistike, bashkëpunimit etj. Përshtatja e mësimi për nxënësit me nevojë të veçanta dhe mbështetja e talenteve në lëndën e teatrit zhvillon aftësitë për lëndën. Në këtë rubrikë do të ketë edhe disa shembuj veprimtarish për përmbushjen e rezultateve të të nxënësve.
- e) *Vlerësimi i nxënësve është një tjetër rubrikë,* e cila përshkruan në mënyrë të përmbledhur llojet e vlerësimit të nxënësit, shembuj të instrumenteve të vlerësimit dhe të vetvlerësimit, vlerësimin si metodologji të nxënësve. Gjithashtu në këtë rubrikë do të ketë edhe shembuj të niveleve të arritjes së rezultateve të të nxënësve.
- f) *Burimet dhe materialet didaktike* që mund të përdoren në lëndën e teatrit. Njohja me konceptet e artit dramatik, teknikat dhe proceset artistike dhe vepra të ndryshme dramaturgjike në periudhat më të rëndësishme që ka kaluar arti dramatik të sjellë nga burime të ndryshme dhe materiale didaktike të demonstruara me mjete konkrete.
- g) *Rekomandime për zbatimin e programit.* Në këtë rubrikë do të ketë disa rekomandime për përdoruesit e programit lëndor sic janë: nxënësit, mësuesit, vlerësuesit e jashtëm të cilësisë, prindërit.
- h) *Ndryshimet përmbajtësore.* Në këtë rubrikë do të përshkruhen përditësimet kryesore në përmbajtjen lëndore.

4 KOMPETENCAT DHE AFTËSITË QË ZHVILLON LËNDA E TEATRIT

4.1 Kompetencat kyçe dhe rezultatet e të nxënit

Zhvillimi i kompetencave kyçe nga nxënësit gjatë procesit të mësimdhënies dhe të nxënies kërkon që mësuesi të sigurojë një lidhje të qëndrueshme dhe funksionale midis kompetencave kyç dhe atyre të lëndës, në arsimin e mesëm të lartë. Kjo kërkon një planifikim të kujdesshëm të situatave të të nxënit, si dhe përzgjedhjen e metodave, mjeteve dhe burimeve të përshtatshme që nxisin angazhimin, reflektimin dhe zbatimin praktik të njohurive. Teatri nuk është vetëm një disiplinë artistike, por një mjet i fuqishëm për të zhvilluar aftësi të ndryshme komunikuese, bashkëvepruese, dhe artistike. Ai e përgatit nxënësin për të qenë *krijues, bashkëpunues, komunikues efektiv dhe qytetar aktiv* në një botë në zhvillim të vazhdueshëm.

4.2 Kompetencat kyç që zhvillon lënda e Teatrit në arsimin e mesëm të lartë

Kompetenca kuptohet sot si një ndërthurje e balancuar mes njohurive, aftësive, qëndrimeve, vlerave dhe mendimit kritik, që mundësojnë nxënësin të përballet me situata reale dhe komplekse në mënyrë efektive dhe të pavarur. Qasja e mësimdhënies e bazuar në kompetenca e zhvendos fokusin nga përvetësimi pasiv i përmbajtjes lëndore (me mësuesin si qendër të procesit) drejt formimit të aftësive që ndihmojnë nxënësin të kuptojë, të zbatojë dhe të transferojë njohuritë në situata të reja dhe jetësore, duke u vendosur vetë nxënësi në qendër të procesit. Rezultatet e të nxënit për kompetencat kyç që duhet të zhvillojë nxënësi në klasën e 10-të në lëndën e teatrit mund të përmbledhen si më poshtë:

Tabela 1. Kompetencat kyç dhe rezultatet e të nxënit për klasën dhjetë.

Kompetenca e komunikimit në gjuhën amtare	Kompetenca e komunikimit në gjuhë të huaja
<i>Për të dëshmuar kompetencën e komunikimit në gjuhën amtare,</i>	<i>Për të dëshmuar kompetencën e komunikimit në gjuhë të huaj, nxënësi:</i>

<i>nxënësi:</i> - Shpreh mendimet dhe emocionet në mënyrë të qartë dhe të rrjedhshme në skenë dhe në diskutim. - Përdor gjuhën trupore dhe vokalin në mënyrë të ndërgjegjshme për të përcjellë mesazhe artistike. - Analizon dhe interpreton tekste dramatike në gjuhën shqipe, duke i përshtatur ato në formë skenike.	• Lufton role apo skena në gjuhë të huaj (anglisht, frëngjisht, italisht, etj.) dhe përshtatet me theksin dhe intonacionin përkatës. • Kupton dhe interpreton pjesë teatrale në gjuhë të huaj. • Përdor fjalor artistik të specializuar në gjuhë të huaj për të komunikuar rreth teatrit (në prezantime, projekte ose reflektime).
Kompetenca në STEM (matematikë, shkencë, teknologji dhe inxhinieri)	Kompetenca digjitale
<i>Për të dëshmuar kompetencat në STEM, shkencë, teknologji dhe inxhinieri, nxënësi:</i> - Kupton përdorimin e ndriçimit, akustikës dhe hapësirës skenike duke lidhur njohuritë bazë të fizikës. - Përdor softuer teknik për dizajn skenik, skenografi apo efektet vizuale në skenë. - Zbaton logjikë dhe metodë për zgjidhjen e situatave praktike në ndërtimin e skenës apo skenografisë.	<i>Për të dëshmuar kompetencën digjitale, nxënësi:</i> - Përdor mjete digjitale për të kërkuar, analizuar apo krijuar përmbajtje teatrore (tekste, skena, kostume, drita, muzikë). - Regjistron dhe monton video të interpretimeve skenike. - Reflekton mbi rolin e teknologjisë në teatrin modern dhe krijon skena me elementë digjitalë.

Kompetenca personale, shoqërore dhe e të nxënit	Kompetenca qytetare
<i>Për të dëshmuar kompetencën personale, shoqërore dhe të nxënies, nxënësi:</i> - Reflekton mbi rolin dhe paraqitjen e tij në skenë. - Ndërton vetëbesim përmes performancave para të tjerëve. - Vendos qëllime për përmirësimin personal artistik dhe etik.	<i>Për të dëshmuar kompetencën qytetare, nxënësi:</i> - Merr pjesë në aktivitete kulturore e artistike që promovojnë vlerat qytetare (drejtësia, barazia, të drejtat e njeriut). - Zhvillon ndjeshmëri ndaj temave shoqërore përmes roleve që trajtojnë çështje si diskriminimi, dhuna, emigracioni, etj. - Ndërton vetëdije për rëndësinë e artit në edukimin qytetar.
Kompetenca e sipërmarrjes	Kompetenca për vetëdijen dhe shprehjen kulturore
<i>Për të dëshmuar kompetencën e sipërmarrjes, nxënësi:</i> - Merr iniciativë në krijimin e skenave, roleve dhe projekteve. - Organizohen në role për të realizuar një shfaqje. - Zgjidh probleme që lindin gjatë përgatitjes së një performance.	<i>Për të dëshmuar kompetencën për vetëdijen dhe shprehjen kulturore, nxënësi:</i> - Njihet me vepra të huaja dhe vendase dhe i respekton vlerat që ato përcjellin. - Reflekton mbi ngjarje dhe konflikte kulturore përmes roleve. - Promovon përfshirjen dhe barazinë në punën në grup.

4.3 Temat ndërkurrikulare dhe lidhja me lëndën e teatrit²

Integrimi i temave ndërkurrikulare me teatrin në arsimin e mesëm të lartë u mundëson nxënësve të kuptojnë më thellë lidhjet ndërmjet teatrit dhe jetës reale, duke i ndihmuar ata të zhvillojnë aftësi analitike, mendim kritik, argumentim dhe zgjidhje problemesh. Këto tema përforcojnë përdorimin e teatrit si mjet për interpretimin e të dhënave, planifikimin, marrjen e vendimeve dhe vlerësimin e situatave të ndryshme shoqërore, kulturore dhe shkencore.

- ✓ *Edukimi për të drejtat e njeriut dhe qytetarinë active:* Teatri trajton shpesh padrejtësi, barazi, zëdhënie për të marginalizuarit. *Psh:* skena mbi bullizmin, barazinë gjinore, drejtësinë në një komunitet.
- ✓ *Edukimi mjedisor:* Përmes roleve dhe situatave dramatike, nxënësit përjetojnë ndikimin e ndotjes, humbjes së natyrës, etj. *Psh:* skena me dialog mes natyrës dhe njeriut, ose një dramë për mbrojtjen e një pylli.
- ✓ *Edukim për paqen dhe zgjidhjen e konflikteve:* Teatri lejon të eksplorosh konflikte dhe mënyra për t'i zgjidhur përmes empatisë, psh: improvizim mbi një konflikt në shkollë që përfundon me pajtim.
- ✓ *Barazia gjinore:* Roli i vajzave dhe djemve në skenë trajtohet në mënyrë të barabartë. Përdoren role të shkëmbyeshme që theksojnë se aftësia nuk varet nga gjinia. *Psh:* një skenë ku një vajzë merr rol udhëheqës; dramë mbi sfidat e një vajze që kërkon të ndjekë pasionin.
- ✓ *Ndërkulturalizmi dhe diversiteti kulturor:* Teatri prezanton personazhe dhe realitete nga kultura të ndryshme. Inkurajon tolerancën dhe njohjen e tjetrit. *Psh:* përkthim dhe interpretim i përrallave ndërkombëtare; skena mbi mikpritjen.

² Veprimtaritë praktike të zhvillimit të temave ndërkurrikulare mund të përshkruhen në udhëzuesit kurrikularë lëndorë - teatri.

- ✓ *Shëndeti mendor dhe mirëqenia:* Dramaturgjia ndihmon nxënësit të shprehin emocionet dhe të kuptojnë ndjesitë e të tjerëve. *Psh:* ushtrime për shprehjen e ndjenjave përmes gjuhës trupore; dramë mbi vetëbesimin.
- ✓ *Edukim digjital dhe i mediave:* Përdorimi i mediave në dramë (videoprojektime, regjistrim i skenave) dhe edukimi për përmbajtjen mediatike. Realizimi i një video-skeçi dramatik që trajton varësinë nga rrjetet sociale.
- ✓ *Edukimi për sipërmarrje:* Nxënësit planifikojnë, ndajnë role, drejtojnë projekte dramatike – një formë e sipërmarrjes kreative. Organizimi i një mini-shfaqjeje ku secili nxënës ka një përgjegjësi (regjisor, aktor, skenograf).
- ✓ *Edukimi për trashëgiminë kulturore dhe historinë:* Përmes veprave shqiptare dhe ndërkombëtare, nxënësit lidhen me historinë, zakonet dhe identitetin kombëtar. *Psh:* interpretim i një legjende shqiptare; dramatizimi i një ngjarjeje historike.

4.4 Kompetencat e lëndës së teatrit dhe rezultatet e të nxënit

Bazuar në këtë kurrikul, lënda e teatrit synon të përmbushë 3 kompetenca, të cilat lidhen me kompetencat kyçe që një nxënës duhet të zotërojë gjatë jetës së tij dhe që arrihen nëpërmjet 3 tematikave kryesore. Këto kompetenca zbërthehen në rezultate të nxëni për klasën e dhjetë.

Diagrama 2. Korniza konceptuale e lëndës së teatrit: Tematika, Kompetenca lëndore dhe Kompetencat kyç

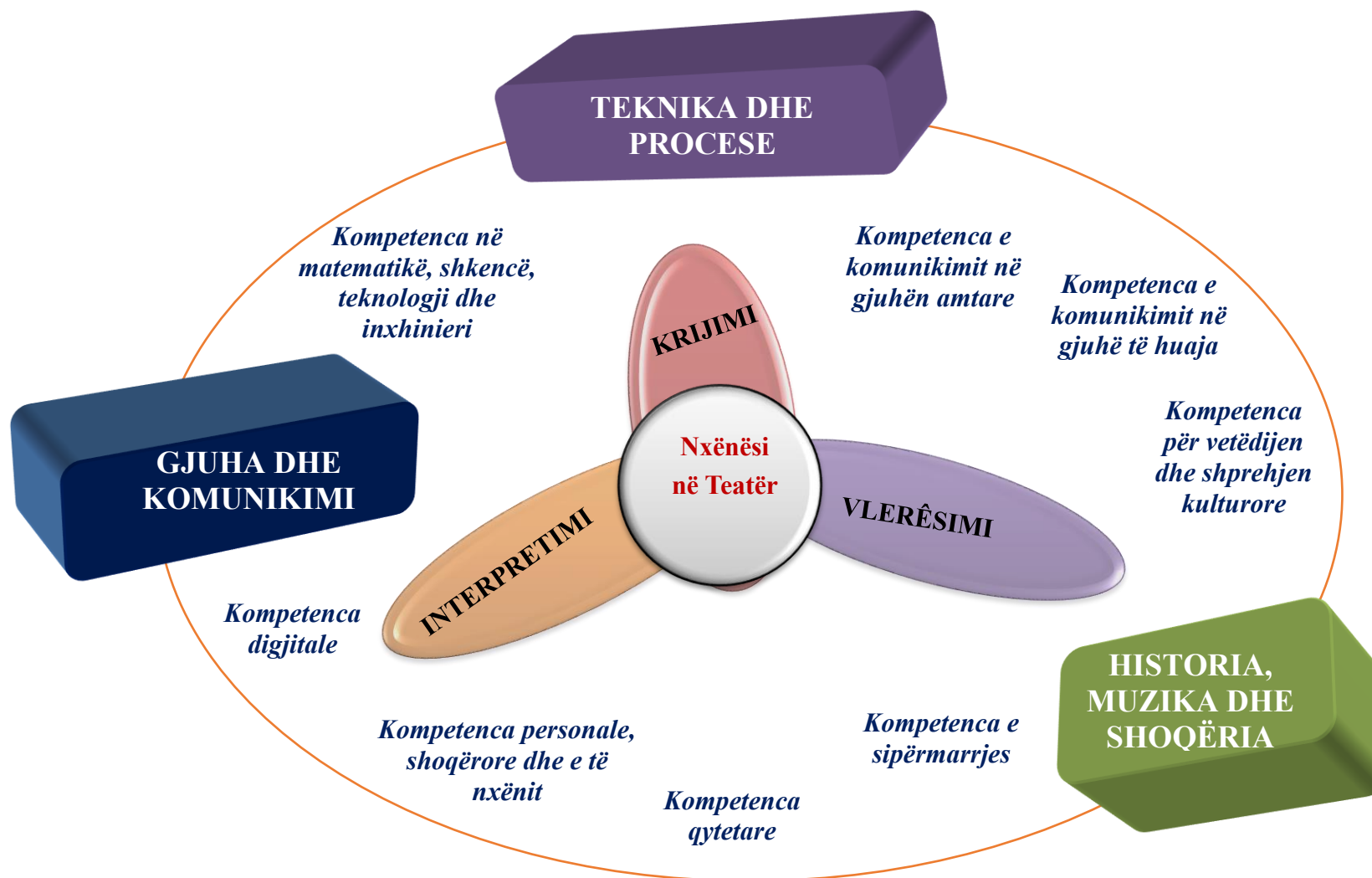

Tabela 2: Kompetencat artistike dhe rezultatet e të nxënit

Gjithashtu lënda e teatrit, zhvillon një sërë aftësish ku nxënësit angazhohen në aktivitetet dramaturgjike dhe zhvillojnë kompetencat artistike.

Tre janë kompetencat këndore të teatrit që përftohen nga njohuritë dhe përfshijnë:

KOMPETENCAT LËNDORE - TEATËR		
Kompetencat lëndore	Përshkrimi i kompetencave	Rezultatet e të nxënit për kompetencat për klasën e dhjetë
Krijimi skenik	Nxënësi: nëpërmjet kompetencës së krijimit, nxënësi zhvillon aftësinë për të krijuar ide artistike dhe shprehëse, përmes përdorimit të mjeteve teatrore si teksti, personazhi, skenografia, ndriçimi, lëvizja dhe tingulli. Nxënësi inkurajohet të eksplorojë, improvizojë dhe eksperimentojë me forma të ndryshme të shprehjes artistike, duke ndërtuar një kuptim të thellë mbi procesin krijues dhe strukturën dramatike.	Nxënësi: Përdor teknika të ndryshme krijuese për të ndërtuar personazhe, situata dhe skena. - Krijon skica dramatike duke përdorur elementë të kompozimit teatror (koha, hapësira, konflikti). - Shpreh ide dhe emocione përmes mjeteve të ndryshme skenike (zë, trup, tekst, objekt). - Bashkëpunon në mënyrë efektive në krijimin e një pjese origjinale në grup.

		- Eksperimenton me stile dhe gjini të ndryshme teatrale (monolog, komedi, tragjedi, teatër absurd, etj).
Interpretimi skenik	Nxënësi: nëpërmjet performimit, nxënësi krijon aftësinë për të interpretuar dhe shfaqur një vepër teatrale përmes zërit, trupit, qëndrimit dhe emocioneve. Përfshin gjithashtu aftësinë për të komunikuar me publikun, për të përdorur hapësirën skenike dhe për të punuar në mënyrë të sinkronizuar me grupin, duke respektuar regjinë dhe strukturën e veprës.	Nxënësi: Interpreton role të ndryshme me zë të qartë, intonacion të saktë dhe qëndrim të përshtatshëm trupor. - Kontrollon emocionet dhe reagimet gjatë performancës në skenë. - Respekton tekstin skenik, regjinë dhe partnerët e lojës gjatë interpretimit. - Përdor në mënyrë kreative hapësirën skenike, rekuizitat dhe ndriçimin. - Komunikon me publikun përmes një paraqitjeje autentike dhe të besueshme.
Vlerësimi i veprave dramaturgjike	Nxënësi: nëpërmjet kompetencës së vlerësimit përqendrohet në aftësinë për të analizuar, vlerësuar dhe reflektuar mbi veprat teatrale, qofshin ato klasike apo moderne, shqiptare apo ndërkombëtare. Ajo përfshin zhvillimin	Nxënësi: Analizon elementët bazë të një vepre teatrale: personazhi, dialogu, konflikti, mesazhi.

	e një gjykimi estetik dhe kritik, duke përdorur terminologjinë teatrore dhe kuptimin e strukturave dramatike dhe të mesazheve	- Identifikon stile, epoka dhe gjini të ndryshme teatrale dhe ndryshimet mes tyre. - Reflekton mbi ndikimin emocional dhe shoqëror të një vepre teatrore. - Përdor terminologji të saktë teatrore në analizë dhe diskutim. - Jep mendime të argumentuara mbi lojën aktoriale, regjinë, skenografinë, kostumet dhe aspektet teknike.
--	---	--

5 PËRMBAJTJA MËSIMORE DHE REZULTATET E TË NXËNIT

5.1 Koha mësimore për secilën tematikë për klasën e dhjetë

Lënda e teatrit zhvillohet për 36 javë mësimore me nga 2 orë/javë secila, pra gjithsej 72 orë. Lënda e teatrit specifikon kohën (orët e sugjeruara) e secilës tematikë. Shuma e orëve sugjeruese për secilën tematikë është e barabartë me sasinë e orëve vjetore, të përcaktuar në planin mësimor të arsimit të mesëm të lartë. Kjo ka si qëllim që, përdoruesit e programit të orientohen për peshën që zë secila tematikë në orët totale vjetore.

Tabela 3: Orë të sugjeruara për çdo tematikë

Tematika	Gjuha dhe komunikimi	Teknika dhe procese	Historia, teatri dhe shoqëria	Gjithsej orë
Klasa e dhjetë	10	32	30	72 orë

5.2 Përmbajtja e lëndës sipas tematikave dhe përshkrimi i përmbledhur i tyre

Programi i lëndës “Teatër” zhvillohet përmes tri tematikave: *Tematika I: Gjuha dhe komunikimi*, *Tematika II: Teknika dhe procese*, *Tematika III: Historia, teatri dhe shoqëria*.

Për secilën tematikë janë paraqitur njohuritë, aftësitë, që duhet të demonstrojnë nxënësi lidhur me tematikat përkatëse, ndërkohë qëndrimet dhe vlerat që demonstron nxënësi në lëndë e teatrit përmbledhen për të gjitha tematikat. Tematikat dhe renditja e tyre **nuk** presupozojnë që përmbajtja vjetore, përgjatë vitit shkollor, duhet të zhvillohet e ndarë sipas tematikave dhe në këtë renditje. Sasia e orëve mësimore për secilën tematikë është

rekomanduese. Përdoruesit e programit duhet të respektojnë sasinë e orëve vjetore të lëndës, kurse janë të lirë të ndryshojnë me 10% (shtesë ose pakësim) orët e rekomanduara për secilën tematikë.

TEMATIKA: GJUHA DHE KOMUNIKIMI	
<i>Përshkrimi i tematikës</i> Përmbajtja e kësaj tematike mundëson ka në qendër gjuhën teatrale si mjet komunikimi dhe shprehjeje artistike. Nxënësit eksplorojnë mënyrat sesi një personazh, situatë apo konflikt ndërtohet dhe komunikohet përmes dialogut, monologut, zërit, trupit, gjestit dhe hapësirës skenike. Ata mësojnë të kuptojnë dhe të përdorin simbolet dhe kodet teatrale, si dhe të zhvillojnë aftësitë për të shprehur ide, emocione dhe mesazhe përmes mjeteve të artit skenik. Kjo tematikë ndihmon në formimin e një komunikimi të ndërgjegjshëm skenik, në interpretim dhe bashkëveprim.	
KLASA X	
NJOHURITË	AFTËSITË
<i>Gjuha, mendimi dhe komunikimi teatror:</i> - Arti, teatri dhe mendimi estetik. - E bukura në art dhe në teatër. - Vepra teatrale dhe dramaturgu. - Mjetet shprehëse në teatër.	<i>Nxënësi demonstroi se:</i> - hulumton pjesë dramaturgjike të teatrit shqiptar e botëror, duke krijuar mbi to argumentim tematik, estetik, historik dhe shoqëror; - diskuton rreth veçorive që karakterizojnë dramaturgjinë shqipe, gjinitë e - lëvruara të saj;

<i>Elementet teatrore:</i> - Interpretimi. - Zhanri. - Elementet skenike. - Karakteri kombëtar e universal i veprës. - Etydi. <i>Lidhja e ngushtë e tetarit me rrethanat historike e shoqërore.</i> <i>Simbolizmi dhe konvencioni në teatër.</i> <i>Gjinitë teatrore.</i> <i>Stili teatror.</i>	- përshkruan gjendje të ndryshme emocionale, përballë pjesëve të ndryshme; - evidenton skenat jetësore dhe konvencionin në veprën dramaturgjike; - shpjegon rolin e mjeteve shprehëse teatrore, bazë në kuptimin dhe - realizimin e një vepre teatrore; - përshkruan dhe diskuton mbi ndryshueshmërinë e emocionit që krijojnë - në një vepër elementet teatrorë; - shpjegon parimet e krijimit të karakterit dhe elemente të tjera skenike që - lidhen me plotësimin e figurës; - kupton strukturën teatrore të ndërtimit të një vepre dhe jepi mendimin e - vet mbi vendosjen e saj në skenë, si një krijim origjinal; - shpjegon kuptimin e formës teatrore, gjinisë dhe stilit; - formulon pyetje rreth veprave teatrore nga kohë të shkuara ose të - tanishme, lidh epokat me krijimet teatrore; - evidenton elementet tipike kombëtare në një pjesë dramaturgjike shqiptare ose jo dhe ato universale.
---	---

TEMATIKA: TEKNIKA DHE PROCES

Përshkrimi i tematikës

Kjo tematikë fokusohet në zhvillimin e aftësive me **aspektet praktike dhe teknike të krijimit dhe realizimit të një shfaqjeje teatrale**. Ajo përfshin elemente të punës skenike si: **aktimi, regjisë, skenografisë, ndriçimit, tingullit, kostumeve dhe organizimit të hapësirës**. Nëpërmjet ushtrimeve, improvizimeve dhe punës së drejtpërdrejtë në skenë, nxënësit përfshihen në procesin e prodhimit të një vepre – nga ideja deri në

shfaqje. Ata zhvillojnë **aftësi teknike, krijuese dhe bashkëpunuese**, duke njohur rolet e ndryshme në një produksion skenik dhe duke punuar në mënyrë të organizuar.

NJOHURITË	AFTËSITË
- Gjinia e pjesës. - Krijim sipas konceptit regjisorial. - Rolet dhe karakteristikat e tyre. - Ndërtimi i marrëdhënieve skenike. - Të dëgjuarit dhe vëmendja skenike. - Etydi. - Loja në ansambël. - Nënteksti.	<i>Nxënësi demonstroi se:</i> - interpreton vetëm dhe në ansambël; - propozon rolin që dëshiron sipas prirjeve vetjake, ashtu si edhe pranon e bën të pamundurën të realizojë një rol të caktuar nga regjisori/mësuesi, sipas vizionit të këtij të fundit; - hulumton mbi rolin e caktuar dhe e analizon atë, duke propozuar veçori të personazhit, që ta realizojë në mënyrë më të plotë e krijuese - (nëse personazhi mund të interpretohet si çalaman, shumë i - shëndoshë, zë hollë, etj.); - interpreton tekstin, krijon etyde dhe marrëdhënie sipas karakteristikave të personazhit të tij, në pajtim me regjisorin/mësuesin - dhe pjesën tjetër të trupës interpretuese; - dëgjon dhe komenton interpretimin e pjesëtarëve të tjerë; - përpiket të punojë në ansambël, duke krijuar marrëdhënie të qëndrueshme skenike, pa mbytur lojën e të tjerëve me të tijën, por edhe pa rrëzuar ritmin e pjesës;

	- improvizon lirshëm, për të përmirësuar etydet që krijojnë shfaqjen, duke sjellë më shumë krijimtari mbi të; - përpiket të mos harrojë arritjet e çdo prove, duke ruajtur stabilitetin e punës e duke e ndihmuar atë të zhvillohet më tej.
TEMATIKA: HISTORIA, TEATRI DHE SHOQËRIA	
<i>Përshkrimi i tematikës</i> Përmbajtja e kësaj tematike fokusohet në njohjen dhe analizën e zhvillimit historik dhe kulturor të teatrit, duke u ndalur në periudha, rryma dhe figura të rëndësishme që kanë ndikuar në evolucionin e artit skenik. Nxënësit njihen me teatrin antik, mesjetar, renesancën, romantizmin, realizmin, modernizmin, teatrin shqiptar dhe lëvizjet bashkëkohore. Kjo fushë ndihmon në ndërtimin e kuptimit kulturor dhe kontekstual të veprave teatrale dhe e nxit nxënësin të lidhë teatrin me zhvillimet shoqërore, politike dhe filozofike të kohëve të ndryshme. Ajo rrit ndjeshmërinë kulturore dhe aftësinë për të vlerësuar artin si pasqyrë e realitetit njerëzor.	
NJOHURITË	AFTËSITË
Kultura teatrale: - Zhvillimi i saj, sipas karakteristikave të periudhës, veprave dhe dramaturgëve. - Zhanret, karakteristikat - Stilet, karakteristikat - Dallimet mes një zhanri në periudha të ndryshme	<i>Nxënësi demonstroi se:</i> - analizon rrugën që ka ndjekur zhvillimi i dramaturgjisë shqipe në - periudha të ndryshme. - shpjegon karakteristikat historike, politike, kulturore, fetare, kombëtare që ndikuan në zhvillimin e kulturës teatrale në periudha të ndryshme.

- Kontekstet shoqërore e historike - Zhvillimi i dramaturgjisë e teatrit shqip: - Format dhe stili teatror: drama historike, epike, romantike, komedia shoqërore. - Vlerat kombëtare dhe karakteri tipik shqiptar në dramaturgjinë shqipe. Mesazhet universale. - Propaganda mbi sistemin komunist dhe njeriun e ri, tjetërsimi i simboleve teatrale e kodeve kombëtare në funksionon të kësaj propagande. - Drama dhe komedia e mëvonshme shoqërore, mesazhet e problematikës së ditës, por edhe mesazhe universale, që janë mungesë e periudhës së parë të krijimtarisë. - Tiparet e reja dhe trashëgimia nga e shkuara. - Problemet me trajtimin e fenomeneve, përpjekja për të gjithëpërfshirë këto të fundit dhe artificialiteti që sjell në dramaturgjinë e re. - Dramaturgët modernë dhe gjuha e re dramaturgjike,	- evidenton format teatrore sipas karakteristikave të tyre dhe shpjegon problematikën që trajton secila. - argumenton zhvillimin e formave teatrore në periudha të ndryshme. - shpjegon rrugën e zhvillimit të gjinive teatrore në Shqipëri - prezanton informacionin e mbledhur rreth teatrit gjatë këtyre periudhave të marra në studim. - realizon një projekt mbi jetën dhe veprën e një dramaturgu apo vepre - dramaturgjike të një periudhe të caktuar. - përdor mjete të ndryshme të teknologjisë për: - o kërkim të dhënash; - o prezantim; - o regjistrime audio dhe video.
--	---

motive kombëtare si frymëzim për mesazhe universale.	
QËNDRIME DHE VLERA	
Nxënësi: - zhvillon vetëbesimin për të interpretuar para të tjerëve. - shpreh dhe menaxhon emocionet përmes lojës dramatike. - njeh dhe respekton emocionet e të tjerëve përmes përjetimit të roleve. - zhvillon imagjinatën në ndërtimin e situatave dhe personazheve. - reflekton mbi veten dhe përjetimet personale përmes teatrit. - punon në mënyrë bashkëpunuese me të tjerët në ndarjen e roleve dhe detyrave. - respekton rregullat e punës në grup dhe mendimet e të tjerëve. - zhvillon ndjeshmëri ndaj diversitetit përmes roleve dhe situatave të ndryshme. - tregon durim dhe mirëkuptim gjatë procesit të përgatitjes së një shfaqjeje. - ndërton marrëdhënie pozitive përmes komunikimit artistik. - shpreh qartë mendime dhe ndjenja nëpërmjet zërit, trupit dhe mimikës. - përdor forma të ndryshme komunikimi verbal dhe joverbal në interpretim. - dëgjon dhe ndërvepron në mënyrë aktive gjatë procesit dramatik. - angazhohet në dialog me bashkëmoshatarët përmes situatave teatrale. - përdor gjuhën artistike për të shprehur ide personale. - kupton mesazhet shoqërore që përcillen përmes veprave dramatike.	

- reflekton mbi vlerat njerëzore dhe situatat reale përmes roleve teatrale.
- njeh dhe vlerëson trashëgiminë kulturore shqiptare përmes pjesëve popullore.
- përdor teatrin si mjet për të shprehur ide ose qëndrime sociale.
- Nxënësi demonstroi ndjeshmëri ndaj sfidave dhe problemeve të komunitetit.
- tregon krijimtari në ndërtimin e personazheve dhe situatave.
- respekton procesin artistik nga ideja deri te shfaqja.
- analizon elemente estetike të një skene ose shfaqjeje.
- përpiqet të përmirësohet përmes reflektimit dhe kritikës ndërtuese.
- merr përgjegjësi për rolin e tij në një projekt artistik në grup

5.3 Shembuj të veprimtarive për përmbushjen e rezultateve të të nxënit (RN-ve)³.

Në këtë rubrikë paraqiten disa shembuj të veprimtarive që mund të përdoren nga mësuesi për përmbushjen e rezultateve të të nxënit në tematika të ndryshme.

³ Në udhëzuesit kurrikularë për lëndën e teatrit do të përshkruhen veprimtari praktike për përmbushjen e rezultateve të të nxënit sipas tematikave të lëndës.

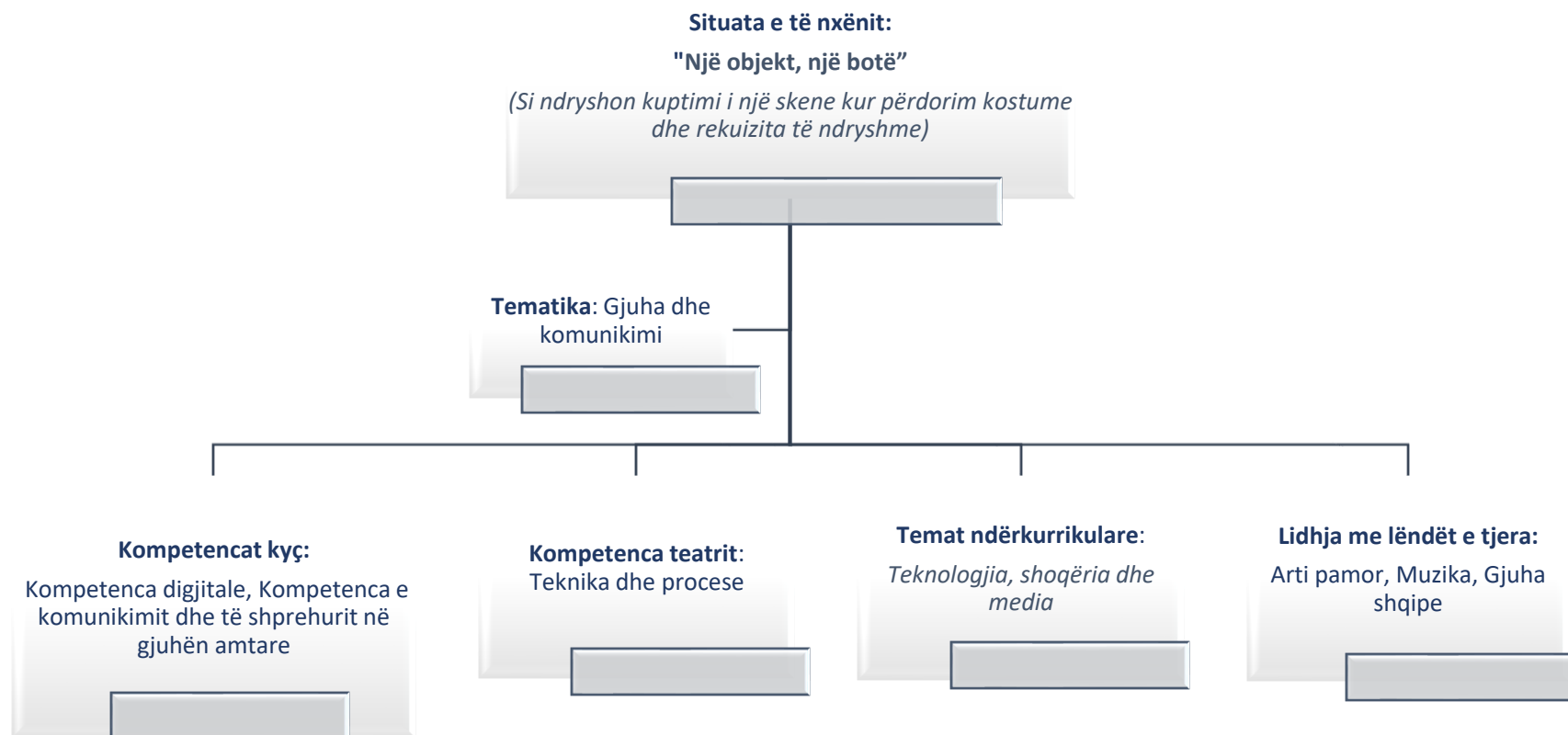
Tabela 4. Shembull i veprimtarive për përmbushjen e RN-ve

REZULTAT TË NXËNI TË ORËS MËSIMORE	VEPRIMTARIA PRAKTIKE
SHEMBULLI	
“Zbaton rolet dhe detyrat e secilit në teatër.”	<i>Prezantimi</i> <i>i</i> <i>situatës</i> Të ndihmojë nxënësit të kuptojnë rolet që ekzistojnë në një trupë teatrore (aktorë, regjisorë, ndihmës, skenografë, etj.) dhe të përjetojnë përmes një aktiviteti praktik se si funksionon një grup artistik në mënyrë të bashkërenduar dhe të përgjegjshme. Mësuesi përgatit një tekst i thjeshtë për t’u dramatizuar (mund të jetë përrallë, një sketch i shkurtër, apo një fragment nga një vepër e njohur). Pastaj prezanton një fletë me përshkrimin e roleve (aktor, regjisor, kujdestar kostumesh, kujdestar rekuizitash, asistent regjisor, drejtues skene, etj.) si dhe disa rekuizita të thjeshta dhe kostume simbolike (kapele, shallë, libra, kuti, etj.) Mësuesi nis me një bisedë të shkurtër: “Në një shfaqje teatri, a mendoni se vetëm aktorët janë të rëndësishëm? Po kush tjetër punon që një shfaqje të jetë e suksesshme?” Ai prezantohen rolet kryesore që ndodhen në një trupë teatrore dhe jep fletë të përshkruajnë çdo rol. Më pas mësuesi i ndan në grupe grupe 5–6 vetë dhe përcakton rolet ku çdo nxënës zgjedh një rol të caktuar në trupë (aktor, regjisor, kujdestar i rekuizitave, ndihmës regjisor, etj.). Mësuesi udhëzon mbi përgatitjen e një skene sipas hapave: Çdo grup përgatit një skene të shkurtër (1–2 minuta) nga materiali i dhënë. Aktorët mësojnë dhe interpretojnë.

	Regjisori jep udhëzime për vendosjen, mënyrën e të folurit, etj. Kujdestari i kostumeve dhe rekuizitave organizon veshjen dhe skenografinë. Ndihmësit koordinojnë hyrjen/daljen dhe mbajnë shënime për vështirësitë. Në fund të orës bëhet një reflektim nga vetë nxënësit. “Roli im ishte...”, “Detyra ime ishte...”, “Mësova që...” “E ndihmova grupin tim duke...”
--	---

Diagrama 3. Shembull situatë të nxëni dhe lidhja me elementet e programit “Një objekt, një botë”

(Si ndryshon kuptimi i një skene kur përdorim kostume dhe rekuizita të ndryshme)

6 METODOLOGJIA E MËSIMDHËNIES

Mësimdhënia dhe të nxënit efektiv përfshin një kombinim qasjesh, strategjish, metodash dhe teknikash që përdoren për të mbështetur të nxënësit efektiv dhe zhvillimin e kompetencave të nxënësve në mjediset mësimore. Këto strategji dhe metoda kanë parasysh dhe plotësojnë nevojat e të nxënësit si dhe sigurojnë pjesëmarrjen aktive të nxënësve në përzgjedhjen dhe shfrytëzimin e informacionit, duke nxitur përgjegjësinë vetjake, iniciativën, reflektimin, pavarësinë e gjyqimit, vetevlerësimin, bashkëpunimin dhe barazinë. Edukimi promovon disa metoda të nxëni të cilat janë: a) Të nxënit me në qendër nxënësin; b) Të nxënit që promovojnë kompetencat; c). të nxënit e diferencuar; d) të nxënit e integruar; dh) Përdorimi i teknologjisë digjitale; e) Mësimin e kombinuar; ë) Të nxënit e bazuar në projekte; f) Angazhimi aktiv; g) Zhvillimin e të menduarit kritik dhe zgjedhjes së problemeve; gj) Të nxënit në bashkëpunim; h) Të nxënit e bazuar në krijime etj.

6.1 Qëllimi dhe roli i situatave të të nxënit praktike nga jeta reale në mësimin e teatrit.

Metoda mësimore në lëndën e teatrit kanë si qëllim: të ndihmojë mësuesin të organizojë, drejtojë dhe vlerësojë procesin mësimor për teatrin, në mënyrë që nxënësit të zhvillojnë aftësi krijuese, komunikuese, bashkëpunuese dhe të mendimit kritik.

Parime themelore të metodologjisë së teatrit në shkollë:

Parimi	Zbatimi në praktikë
Qasje e të nxënit aktiv	Nxënësit janë pjesëmarrës të drejtpërdrejtë në role dhe situata.
Mësimi përmes përjetimit	Mësojnë përmes ndjenjës dhe veprimit, jo vetëm përmes të folurit.
Qasje e të mësuarit bashkëpunues	Puna në grupe, ndarje rolesh dhe përgjegjësisë.

Zhvillimi i të menduarit kritik dhe reflektues	Nxënësit analizojnë veprat, diskutimet dhe përvojat skenike.
Ndërthurja me realitetin	Situata dramatike lidhen me përjetime dhe tema aktuale.

Metoda/Teknika	Përshkrim shkurtër	Shembull konkret
Improvizimi	Nxënësit krijojnë situata pa tekst të shkruar	“Një takim i papritur në autobus”
Lojërat dramatike	Lojëra për të zhvilluar imagjinatën, trupin, zërin	Lojë me emocione – “aktrimi i heshtur”
Leximi dramatik	Lexim me intonacion dhe interpretim emocional	Fragment nga “Toka Jonë”
Dramoskicë (Mini-skena)	Krijimi i pjesëve të shkurtra me mesazhe konkrete	“Një ditë pa celularë”
Dramatizimi i përrallave	Transformimi i tregimeve në skena	“Luani dhe miu”, “Ujku dhe qengji”
Krijimi i karakterit	Nxënësi ndërton një personazh nga fillimi	“Krijo një personazh me sekret”
Ndërtimi i skenës në grup	Grupet organizojnë vetë hyrjen, konfliktin, zgjidhjen	Mini-shfaqje me tema sociale

7 VLERËSIMI I NXËNËSVE

Në mësimin e teatrit, vlerësimi i nxënësve në arsimin e mesëm të lartë është pjesë shumë e rëndësishme e procesit mësimor dhe ndihmon mësuesin të kuptojë se sa mirë po i mësojnë nxënësit njohuritë dhe aftësitë që lidhen me kompetencat e kësaj lënde. Në lëndën e teatrit qëllimi i vlerësimit nuk është vetëm vendosja e një note, por të sigurohet një **vlerësim i vazhdueshëm**, gjatë procesit dhe në fund, që merr parasysh **angazhimin, përparimin, krijimtarinë dhe bashkëpunimin**, jo vetëm rezultatin përfundimtar.

Fusha e vlerësimit	Çfarë vlerësojmë konkretisht?
Angazhimi personal	Pjesëmarrja aktive, përpjekja, përkushtimi
Komunikimi dhe shprehja	Si përdor zërin, trupin, mimikën, ritmin, pauzat
Krijimtaria	Sa origjinale është ideja, si interpreton ndryshe
Bashkëpunimi	Si sillet në grup, si respekton rolet e të tjerëve
Reflektimi	A kupton çfarë funksionoi, çfarë mund të përmirësojë
Zbatimi i teknikave teatrore	Përdorimi i mjeteve: kostume, rekuizita, vendosja në hapësirë

7.1 Shembuj të niveleve të arritjes për vlerësimin e rezultateve të të nxënit, RN-ve.

Mësuesi ndërton një sërë instrumentesh për vlerësimin e nxënësit në teatër duke iu referuar specifikave të lëndës. *Instrumentet e vlerësimit* janë të domosdoshëm për të marrë informacion lidhur me zotërimin e njohurive dhe demonstrimin e aftësive skenike nëpërmjet treguesve të besueshëm për progresin e tyre. Vlerësimi i nxënësve në lëndën e **teatrit** duhet të jetë **i matshëm**, duke përfshirë tregues jo vetëm për njohuritë mbi dramaturgjinë, por edhe shkathtësitë e inetpreimit skenik, dhe analizimit të veprave skenike.

Tabela 5. Shembull 1 dhe 2 për nivelet e arritjes për vlerësimin e RN-ve

Shembull 1:			
Rezultati i të nxënit (RN): Nxënësi zbaton rolet dhe detyrat e secilit në një projekt teatror.			
Niveli i arritjes: Shumë mirë	Niveli i arritjes: Mirë	Niveli i arritjes: Mjaftueshëm	Niveli i arritjes: Dobët
- Nxënësi merr me përgjegjësi rolin e caktuar, e kupton funksionin e tij në trupë, bashkëpunon aktivisht me grupin, ndihmon të tjerët, dhe tregon përkushtim gjatë gjithë procesit. Iniciativë dhe krijimtari në zbatimin e detyrave.	- Nxënësi kupton rolin e vet dhe detyrat përkatëse, angazhohet në grup, tregon përpjekje të qëndrueshme, por ka nevojë për nxitje ose ndihmë në momente të caktuara.	- Nxënësi përfshihet pjesërisht në detyrat e grupit; ka vështirësi në kuptimin e rolit të vet, shpesh tërhiqet nga puna ose nuk tregon përkushtim të mjaftueshëm.	- Nxënësi nuk merr përgjegjësi për rolin, nuk përfshihet aktivisht në detyra dhe ka nevojë të vazhdueshme për mbështetje dhe drejtim nga mësuesi apo grupi.

Shembull 2:

Rezultati i të nxënit (RN): Nxënësi përdor gjuhën trupore dhe mimikën për të shprehur ndjenja dhe situata në teatër.

Niveli i arritjes: Shumë mirë	Niveli i arritjes: Mirë	Niveli i arritjes: Mjaftueshëm	Niveli i arritjes: Dobët
- Nxënësi shpreh me qartësi dhe larmi emocione dhe situata përmes gjuhës trupore dhe mimikës. Lëvizjet janë të sinkronizuara me qëllimin skenik, dhe përdorimi i trupit rrit fuqinë shprehëse të interpretimit. Krijon ndikim te publiku.	- Nxënësi përdor gjuhë trupore dhe mimikë për të përcjellë emocione bazë dhe situata, me disa momente të qarta shprehjeje. Ka përpjekje të dukshme për të ndërlidhur lëvizjen me ndjesinë e skenës.	- Nxënësi përdor mimikën dhe trupin në mënyrë të kufizuar ose jo të qartë. Disa emocione mund të duken, por jo gjithmonë në përputhje me situatën. Ka nevojë për udhëzim për të rritur ndërgjegjësimin trupor.	- Nxënësi nuk arrin të përdorë mimikën ose trupin për të shprehur situatën ose emocionin. Lëvizjet janë të ngurta ose pa lidhje me interpretimin. Ka nevojë për mbështetje të drejtpërdrejtë dhe ushtrime bazë.

8 BURIMET DHE MATERIALET DIDAKTIKE

Gjatë procesit mësimor të teatrit, përdorimi i burimeve dhe materialeve të ndryshme ndihmon në ndërtimin e një kuptimi të thellë dhe praktik të njohurive teatrale.

Burimet Didaktike për Mësimin e Teatrit

a) Tekste dhe materiale letrare

- Dramat klasike dhe moderne: Përdorimi i teksteve të autorëve si Ëilliam Shakespeare, Anton Çehov, Bertolt Brecht, Ismail Kadare, etj.
- Dialogë të shkurtër për ushtrime improvizimi.
- Tekste të krijuara nga nxënësit – nxisni shkrimin kreativ dhe skenat spontane.

b) Manuale dhe udhëzues metodikë

- Manuale për mësimin e teatrit në shkolla (nëse ekzistojnë sipas kurrikulës kombëtare).
- Udhëzues për lojëra teatrale, zhvillim personazhi, teknika improvizimi.
- Fletë pune për zhvillimin e kompetencave krijuese dhe reflektuese.

c) Rekuizita dhe mjete skenike

- Rekuizita të thjeshta: maska, kostume, objekte të përditshme.
- Materiale për ndërtimin e skenografisë nga letër, karton, ngjyra etj.
- Hapësira e përshtatshme në klasë për të krijuar “skena” të vogla.

d) Videomateriale dhe regjistrime

- Shfaqje teatrale të regjistruara (nga Youtube, arkiva të teatrove kombëtare).
- Dokumentarë mbi procesin e krijimit të një shfaqjeje teatrale.
- Filma artistikë me bazë dramatike për analizë karakteresh dhe veprimi.

Përdorimi i Teknologjisë në Mësimin e Teatrit

a) Prezantime dhe mjete digjitale

- PowerPoint / Canva / Google Slides për paraqitje vizuale të temave (historia e teatrit, elementet skenike, teknikat e interpretimit).
- Padlet, Jamboard ose Miro për bashkëpunim në hartimin e skenarëve dhe analizave.

b) Platforma video për analizë dhe reflektim

- Përdorimi i YouTube për të parë shfaqje të ndryshme teatrale, krahasuar stilet dhe interpretimet.
- Nxënësit mund të xhirojnë interpretimet e tyre dhe të bëjnë vetëvlerësim ose feedback në grup.

c) Audio dhe efekte zanore

- Përdorimi i aplikacioneve si Soundtrap, Audacity për të regjistruar narracione, efekte zanore ose muzikë për skenat.
- Nxënësit mësojnë si të krijojnë atmosferë nëpërmjet zërit.

d) Platforma të mësimit në distancë

- Google Classroom, Moodle ose Edmodo për shpërndarjen e materialeve, ngarkimin e detyrave dhe feedback.
- Mund të përdoren për të organizuar reflektime, ese, ose diskutime mbi shfaqje të ndjekura online.

e) Aplikacione për krijim skenarësh

- Celtx apo ËriterDuet për të ndihmuar nxënësit të shkruajnë skenarë në mënyrë të strukturuar.
- Përdorimi i këtyre platformave nxit aftësi teknike dhe punë bashkëpunuese.

9 REKOMANDIME PËR ZBATIMIN E PROGRAMIT

Hartimi i programit të lëndës së teatrit bazohet në Kornizën Kurrikulare e Arsimit Parauniversitar, Kurrikulën Bërthamë, Plani Mësimor i Arsimit të Mesëm të Lartë si dhe në rekomandimet më të fundit të Bashkimit Europian për arsimin. Si i tillë ky dokument i shërben mësuesve, vlerësuesve të jashtëm të cilësisë, prindërve, nxënësve. Në këtë rubrikë përshkruhen disa rekomandime për zbatuesit e programit në mënyrë që të zhvillohet me efektivitet programi i lëndës së teatrit.

a) Rekomandime për mësuesit

- ✓ Të lidhin përmbajtjen e teatrit me fusha të tjera (gjeografi, gjuhë, histori, art pamor, edukatë qytetare, TIK, etj.) për të ndihmuar kuptimin e thelluar dhe zbatimin praktik të koncepteve dhe për të kuptuar profesione të ndryshme.
- ✓ Të krijojnë aktivitete praktike që e ndihmojnë të rinjtë të kuptojë përdorimin e teatrit në jetën e përditshme dhe lidhjen e saj me profesione të ndryshme.
- ✓ Të planifikojnë mësimin duke respektuar ritmet dhe nevojat individuale të nxënësve me nevoja të veçanta dhe për fëmijët me aftësi me talente.
- ✓ Të nxisin mjedisin bashkëpunues, të sigurt, ku të rinjtë ndihen të vlerësuar dhe të mbështetur në zhvillimin socio - emocional.
- ✓ Të sigurojnë akses të barabartë në mësim për të gjithë të rinjtë, përfshirë ata nga pakicat kombëtare dhe grupe të marginalizuara.
- ✓ Të sigurojnë balancën mes përmbajtjes teorike dhe përdorimit praktik të teatrit (p.sh. sugjerohet 40% teori — 60% praktikë). Përdorimi praktik i teatrit do të realizohet përgjatë çdo ore mësimore. Mësuesi është fleksibël që në varësi të kontekstit të ndryshojë këto përqindje.
- ✓ Të sigurojnë dhe të përdorin udhëzuesit kurrikularë të lëndës së teatrit.

- ✓ Të përdorin materialet burimore për zbatimin e programit.

b) Rekomandime për vlerësuesit e jashtëm

- ✓ Të vlerësojnë mësuesit për cilësinë e mësimdhënies në zbatim të programit dhe rubrikave të këtij programi.
- ✓ Të vlerësojnë mësuesit për përdorimin e situatave nga jeta reale në përvetësimin e koncepteve dramaturgjike.
- ✓ Të vlerësojnë përdorimin e niveleve të arritjes për përmbushjen e rezultateve të të nxënit.
- ✓ Të vlerësojnë organizimin e punës në grupe dhe bashkëpunimin në veprimtaritë mësimore.
- ✓ Të vlerësojnë balancën mes përmbajtjes teorike dhe përdorimit praktik të teatrit gjatë zhvillimit të orëve mësimore.
- ✓ Të nxisin mësuesit që të krijojnë mjedise të përshtatshme për personalizimin e të nxënit dhe për mbështetjen e diversitetit në klasë.
- ✓ Të vlerësojnë se si mësuesit promovojnë mirëqenien socio - emocionale të nxënësve përmes mënyrës së komunikimit dhe aktiviteteve në orën e teatrit.
- ✓ Të vlerësojnë që mësuesit garantojnë qasje të barabartë në mësim për të gjithë nxënësit, përfshirë pakicat kombëtare dhe grupet vulnerabël.

c) Rekomandime për prindërit

- ✓ Të inkurajojnë të rinjtë që të kuptojnë rëndësinë e teatrit jo vetëm për notë, por për jetën e përditshme.

- ✓ Të sigurojnë që të rinjtë ndihen të mbështetur emocionalisht dhe që mësimi i teatrit zhvillohet në një atmosferë të qetë dhe motivuese për fëmijët e tyre.

d) Rekomandime për nxënësit

- ✓ Të marrin pjesë aktive në orët e teatrit, duke kërkuar të kuptojnë përdorimin praktik të njohurive dramaturgjike.
- ✓ Të bashkëpunojnë me shokët si në klasë ashtu edhe jashtë saj.
- ✓ Të jenë kureshtarë dhe të kërkojnë ndihmë kur hasin vështirësi, duke përfshirë edhe përdorimin e mjeteve digjitale dhe burimeve online.
- ✓ Të kuptojnë rëndësinë e teatrit si bazë për profesione të ndryshme dhe të eksplorojnë interesat personale në këtë drejtim.